

Betonirakenteiden korjaaminen 2026

Hannu Pyy, TkL, Senior adviser

AFRY Buildings Finland Oy

Rakennusfysiikka

Betonirakenteiden mekaaniset vauriot

3/10/2026

Sisältö

1. Tutustua betonirakenteiden mekaanisiin vaurioihin
2. Mekaanisten vaurioiden vaikutus betonin ja rakenteiden ominaisuuksiin

Betonirakenteiden vaurioituminen

Mekaaniset vauriot

- Mekaanisen rasituksen aiheuttamat
- Betonipinnan kuluminen
- Liikkuminen
- Painuminen
- Ylikuorma
- Värähtely
- Törmäys
- Räjähdy
- > halkeilu, lohkeilu, murtuminen

Betonin murtomekanismi

- Betonin murtomekanismi perustuu ensisijaisesti betonin materiaaliominaisuuksiin:
- **Betoni kestää hyvin puristusta, mutta on heikko vetorasituksessa.**
- Vetomurtuminen on yleisin murtumissyy, sillä betonin vetolujuus on tyypillisesti vain noin 5 - 10% puristuslujuudesta, eli kun puristuslujuus on 40 MPa, vetolujuus on noin 2 – 4 MPa.
- Murtuminen tapahtuu, kun betonin sisäiset vetojännitykset ylittävät vetolujuuden

Betonin murtomekanismi

- Muita yleisiä tekijöitä ovat:
- Kutistuminen: uuden betonin kuivuessa se kutistuu ja jos kutistuminen on estetty, syntyy vetojännityksiä, jotka voivat johtaa betonin halkeiluun.
- Paisuminen: esim. betonin jäätyminen (betonissa oleva vesi laajenee jäätyessään noin 9 %)
- Lämpötilan epätasainen jakautuma rakenteen kovettumisen aikana tai valmiissa rakenteessa
- Betonirakenteen halkeilu merkitsee aina vetolujuuden ylittymistä ja on suoraan kytköksissä betonin laatuun ja sen rapautuneisuuteen
- raudoitusteräksiä käytetään vastaanottamaan rakenteen vetojännityksiä.

Betonipinnan kuluminen

- Betonin sideaineen, sementtiliiman kuluminen mekaanisesta rasituksesta
 - Kiviaines kuluu esiin betonipinnasta
 - Betonin pintakerros puristuu rikki pistemäisen kuorman tai pyöräkuorman (toistuvasta) vaikutuksesta, esim. kovapyöräiset trukit
- Betonipinnan mekaanisen kulutuksen aiheuttama rasitus
 - Betonilattiat
- Betonin pinnoitteiden vaurioituminen ja tartunnan irtoaminen

Betonipinnan kuluminen

- Ulkoilman kosteus- ja lämpötilan vaihtelut edistävät kulumista, >> liikennöidyt betonilaatat, kannet, parkkitalot
- Kulutuskestävyys yleensä paranee, kun betonin sementtiliima poistetaan hallitusti, työmaatekniikalla merkittävä rooli
- Pinnoitteet, pintakäsittelyt

Betonin kuluminen

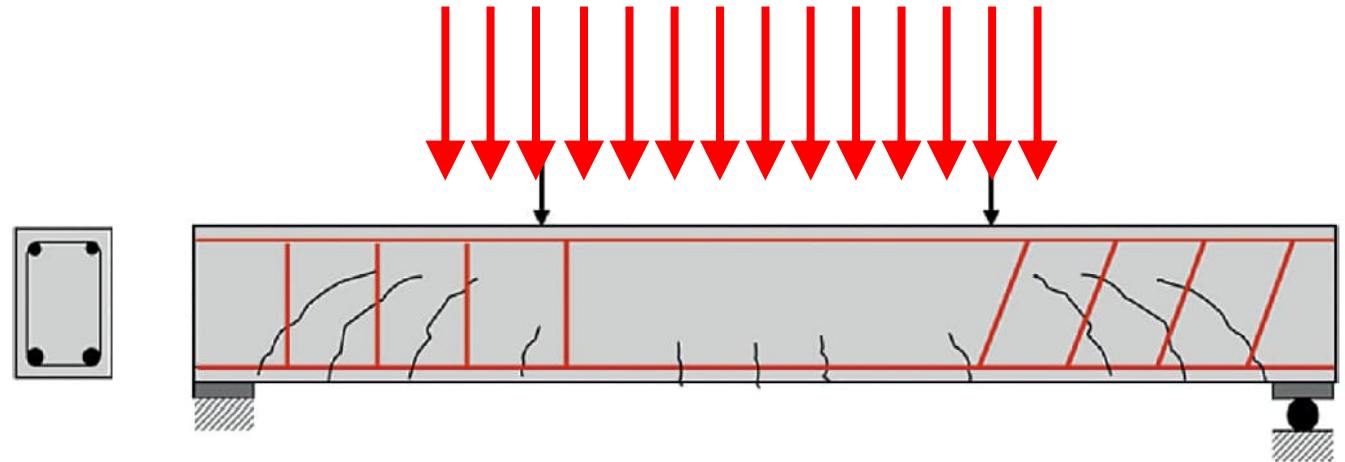
- Betonilattioissa kulutuskestävyys on tärkeä laatutekijä
- Erityisesti liikennöidyt betonilattiat
- Betonilaadulla, betonin lujuudenkehityksellä, kiviaineksella ja työtavoilla keskeinen merkitys
- Betonilattian kulutuskestävyys voidaan mitata standardin *SFS-EN 13892-3:2014 Determination of wear resistance-Böhme*, mukaisella Böhme-kokeella.

Betonin kuluminen

- Vaikutukset:
 - Betonipintaan:
 - Betonin pinnoitettavuus heikkenee
 - Uusien pintakerrosten tartunta heikkenee
 - Rakenteen tehollinen korkeus pienenee, suojabetonipeite pienenee
 - Lattian epätasaisuus >> robottikulkuneuvoille ongelma
 - Kosteuden ja muiden haitallisten aineiden imeytyminen nopeutuu
 - Karbonatisoituminen nopeutuu
- Korjaaminen:
 - Edellyttää vanhan betonipinnan poistamista, uuden pintabetonin lisäystä

Ylikuormitus

- Normaaliraudoitettu rakenne

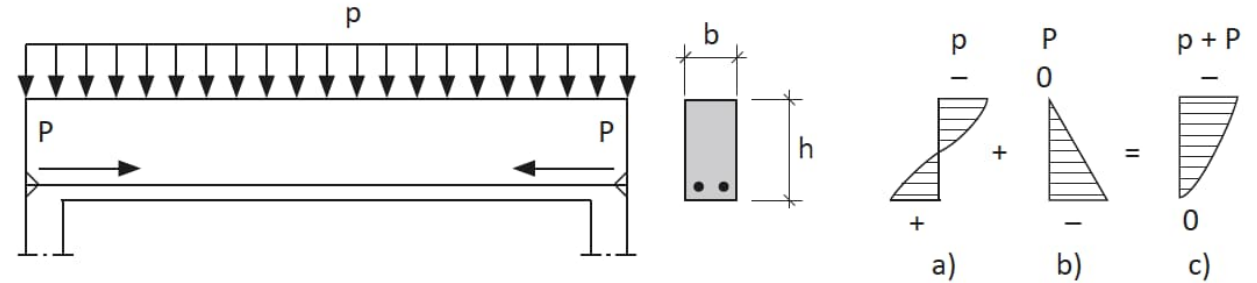
Ylikuormitus näkyy raudoituksen myötäämisenä ja rakenteen vetopuolen halkeiluna

→ Ei palaudu, kuormituskapasiteetti muuttuu

Ylikuormitus

- Jännitetty rakenne

Kuormituskapasiteetti kasvaa, kun koko poikkileikkaus on puristettu.

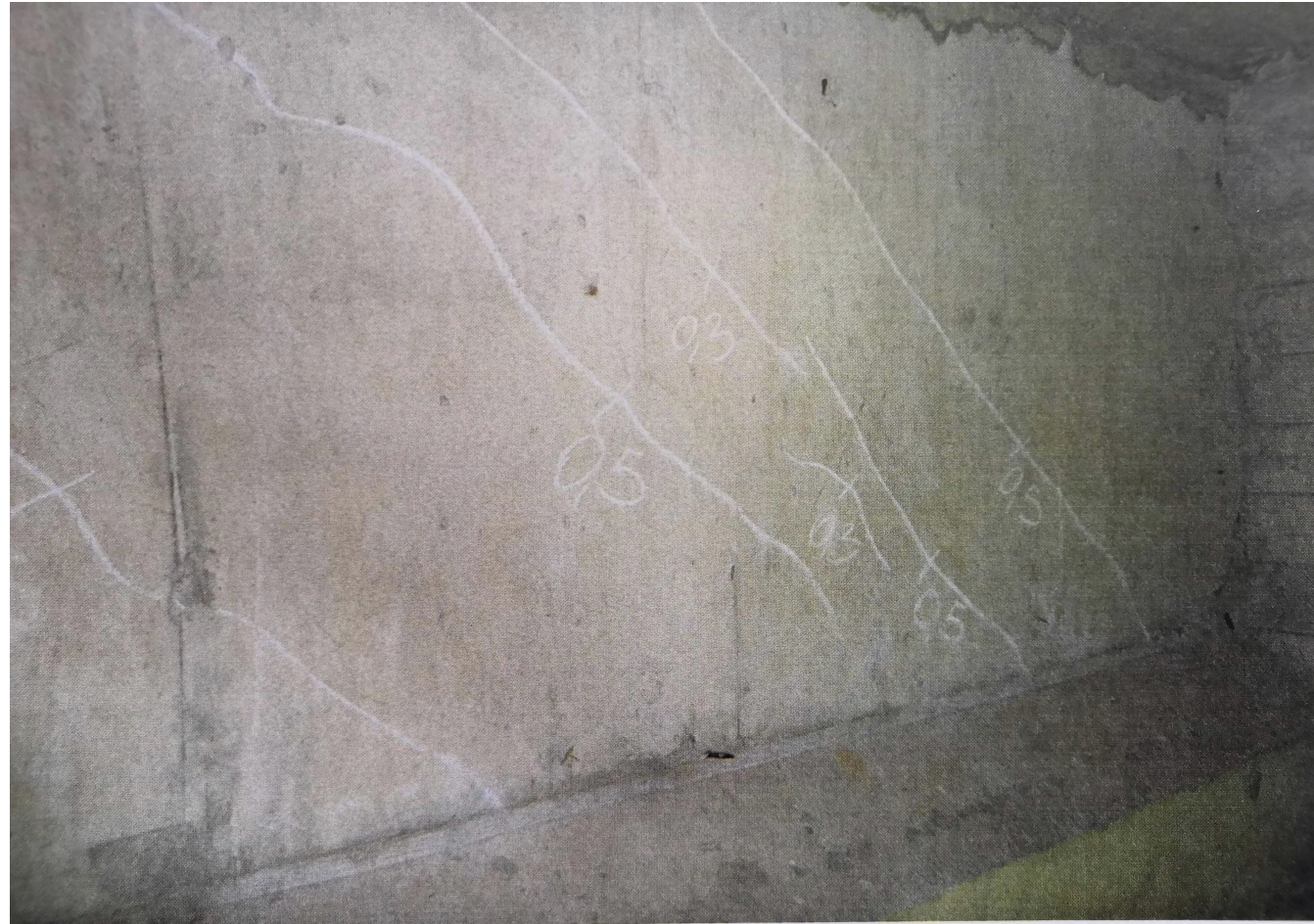

Kuva 9.6.1. Jännitetyn betonirakenteen yksinkertaistettu periaate taivutetussa rakenteessa. P = jännevoima, p = rakenteen paino + hyötykuorma. Jos jännevoima ja betonirakenteen poikkileikkaus on sopivasti valittu, saadaan aikaan kuvan mukainen tilanne. Kuorman jännityskuvion a) ja jännevoiman jännityskuvion b) summana on kuvio c), jossa palkin koko poikkileikkaus on puristettu ja jännitys alareunassa on 0. Kuvassa jänteet on sijoitettu epäkeskeisesti.

Ylikuormitus näkyy vasta ”viime hetkellä”. Murto on äkillinen ja hauras.

Ylikuormituksen syitä

- Liikkuminen/painuminen
- Kantavuuden ylittyminen
- Törmäys/räjähdys
- värähtely

Kuva 26. Uuden osan palkin nro 4 leikkaushalkeamia.

Liikkuminen/painuminen

- Rakenteiden epätasainen painuminen aiheuttaa suunnitellusta poikkeavia leikkaus- ja taivutusrasituksia
- Moniaukkoisissa rakenteissa rakenteen toimintaperiaate voi muuttua

Liikkuminen / painuminen

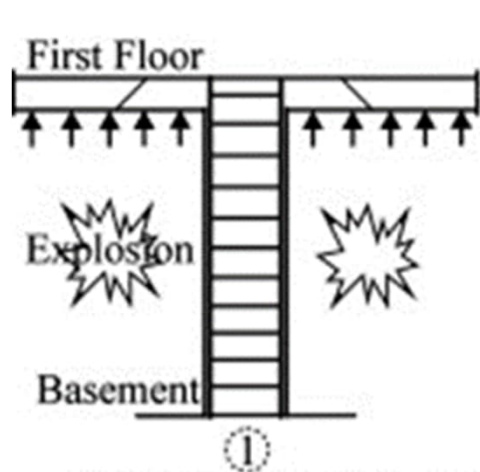

- Usein perustusten painumisen aiheuttamaa
- Ilmenee vinosti suuntautuneena halkeiluna seinärakenteissa tai saumoissa
- Suuremmassa rakennusmassassa rakennuksen eri osien välisissä saumakohdissa ja rakennuksen liikuntasaumoissa

Törmäys/räjähdys

- Törmäys tai paineaalto voi aiheuttaa rakenteeseen kuormituksen, joka on suuruudeltaan ja vaikutussuunnaltaan poikkeava rakenteen tarkoitusta toiminnallisuudesta.
- Jos räjähdysten vaikutuksesta taivutetun betonirakenteen vetorasitus osuu pintaan, jossa ei ole raudoituskapasiteettia, voi rakenteeseen syntyä suuria vaurioita tai rakenteen romahtaminen.
- Räjähdysten, kuten muunkin onnettomuuden, selvittämiseen kuuluu analyysi siitä, vastaavatko rakenteen ominaisuudet enää käyttötarkoitusta.

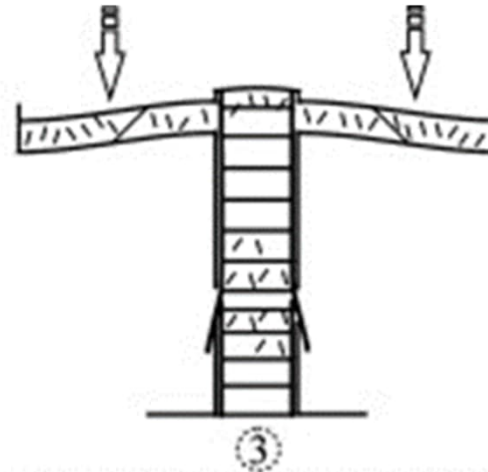
Törmäys/räjähdys

Explosive pressure

Fracture of column under the big axial tension caused by explosive pressure

Falling of slab and fractured up part of the column

Värähtely, halkeilu ja murtuma

- Värähtelylle altistuvia rakenteita
 - Koneperustukset
 - Liikennöityjen betonilaattojen/-lattioiden saumat
 - Siirtymälaatat
 - Yleisesti betonirakenteen massa toimii stabiloivana

Ylikuormituksen vaikutukset

- Betonirakenteeseen syntyy palautumattomia muutoksia
 - Jos terästen jännitys on päässyt myötörajan yli
 - Halkeilua
 - Liikkumista toistensa suhteen
- Syntyy halkeilua, mikä voi kiihdyttää muita vauriomekanismeja
- Rakenteen taipumalla välillisiä vaikutuksia korkoasemiin ja ympäröiviin rakenteisiin
 - Erityisesti muuratut rakenteet herkkiä
 - Ikkunoiden, ovien, laitteiden toiminta heikkenee/estyy
- Halkeilun suunnasta ja sijainnista voi päätellä painuman sijaintia
- Kantavuuden menetyksen/sortuman riski
- Jännitetyissä rakenteissa ylikuormitusta ei saa esiintyä

Hannu Pyy

Senior adviser, Tekn.lis.
AFRY Buildings Finland Oy
Rakennusfysiikka

Puh. 040 507 2071

hannu.pyy@afry.com

